

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

**КУЛЬТУРОЛОГІЯ
ТА СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ:
ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ**

CULTURAL STUDIES
AND SOCIAL COMMUNICATIONS:
INNOVATION STRATEGIES OF DEVELOPMENT

**Матеріали міжнародної наукової конференції
(18–19 листопада 2021 року)**

Proceedings of the International Scientific Conference
(November 18–19, 2021)

Харків, ХДАК, 2021

УДК [008+316.77] (063)
К90

Друкується за рішенням ученої ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 3 від 29.10.2021 р.)

Відповідальний за випуск:
Ю. І. Лошков

Редакційна колегія:

Шейко В., д-р іст. наук, проф., академік Національної академії мистецтв України, засл. діяч мистецтв України, дійсний член Міжнародної академії інформатизації при ООН, ректор ХДАК, гол. редактор;

Лошков Ю., д-р мистецтвозн., проф., перший проректор ХДАК;

Косачова О., канд. наук із соц. комунікацій, доц., заст. декана факультету аудіовізуального мистецтва, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХДАК (НТСА ХДАК);

Мачулін Л., канд. філос. наук, ст. викл., зав. редакційно-видавничим відділом ХДАК;

Бірьова О., канд. іст. наук, ст. викл. ХДАК;

Воскобойнікова Ю., д-р мистецтвозн., доц. ХДАК;

Зайцева М., канд. економ. наук, доц. ХДАК;

Кішмерешкіна М., магістр ХДАК;

Коржик Н., канд. наук із соц. комунікацій, доц. ХДАК;

Лисенкова В., д-р філос. наук, доц. ХДАК;

Мостова І., канд. мистецтвозн., ст. викл., декан факультету хореографічного мистецтва ХДАК;

Попова-Коряк К., канд. юрид. наук, ст. викл. ХДАК;

Радько О., канд. психол. наук, доц. ХДАК

Рибалко С., д-р мистецтвозн., проф., зав. каф. гуманітаристики та мистецтвознавства ХДАК;

Сокол Д., аспірант ХДАК;

Степанова О., канд. мистецтвозн., ст. викл. ХДАК;

Фесенко І., канд. мистецтвозн., доц. ХДАК;

Шелестова А., канд. наук із соц. комунікацій, доц. ХДАК.

К 90 Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф. (18–19 листопада 2021 р.) / Під ред. проф. В. М. Шейка та ін. — Харків : ХДАК, 2021. — 419 с.

УДК [008+316.77] (063)

© Харківська державна академія культури, 2021

особливо цінних видань» – аналітичні описи на статті з газети «Lwowski Tygodnik Lekarskin». Співробітники досліджують документи про розвиток медицини в Галіції та вчених-медиків періоду XV–XIX ст.

Наукова бібліотека Одеського національного медичного університету продовжує сканування стародруків для цифрової колекції книжкових пам'яток, у минулому році було створено 21 копію.

Отже, здійснювались дослідження, науковий опис книжкових пам'яток та цінних історичних бібліотечних зібрань (колекцій), що зберігаються у ретроспективних фондах медичних бібліотек України. Вивчення книжкових пам'яток, їх історії – актуальний науковий напрям історико-книгознавчих досліджень.

А. Толочко, Н. Тюркеджи

ІМПЕРАТИВИ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ЗДМУ: РЕАЛІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ

A. Tolochko, N. Tiurkedzhy

IMPERATIVES OF ZSMU SCIENTIFIC LIBRARY DEVELOPMENT: REALITIES AND POSSIBILITIES

Для бібліотек України у XXI ст. постало питання як функціонувати далі: статично існувати чи динамічно рухатися як важлива ланка інформаційного суспільства.

Наукова бібліотека Запорізького державного медичного університету (ЗДМУ) має досить давню історію, яка розпочалася у 1903 р., коли в місті Одеса було відкрито Вищі жіночі педагогічні курси. За більш ніж столітню історію бібліотека пройшла довгий шлях, проте ми продовжуємо розвиватися та відстежувати світові тренди в бібліотечній справі.

Наукова бібліотека, як провідний сучасний інформаційний центр ЗДМУ, сприяє освітній, науково-дослідній та виховній діяльності університету. Діяльність бібліотеки спрямована на використання інновацій у сфері інформаційного забезпечення науки та вищої освіти, а також сучасних технологій у галузі бібліотечно-бібліографічного обслуговування.

Універсальний фонд бібліотеки на традиційних носіях становить понад 600 тис. примірників документів, серед яких виокремлено 1148 примірників цінних та рідкісних видань українською, німецькою, російською та іншими мовами XIX–початку XX ст., у яких збережено наукові знання та надбання століть, долі авторів та вчених, а також неймовірно цікавинки з реклами та оголошень на сторінках періодичних видань початку минулого століття.

Для зручності користувачів усю інформацію, яка їх зацікавила, можна отримати в електронному вигляді, завдяки сканеру M3000 Pro, продуктивність якого становить мільйон операцій в секунду. Його обладнано датчиками високого розширення, системами лазерного вирівнювання та іншими конфігураціями для забезпечення чистих та яскравих кольорових зображень. Це незамінний інноваційний, інтелектуальний та енергоефективний помічник, особливо під час дистанційного обслуговування користувачів бібліотеки для забезпечення послуги «електронна доставка документів».

Реалії життя нашої бібліотеки складаються з синтезу традиційного та надсучасного:

- 4 абонементи – з паперовими виданнями та Е-ресурсами.
- 5 читальних залів – з відкритим фондом навчальної та наукової літератури, а також з моноблоками – сучасними комп'ютерами, завдяки яким завжди можна скористатися електронними інформаційними ресурсами, розміщеними на бібліотечному сайті, у науковому репозитарії ЗДМУ та в електронному каталозі бібліотеки.
- Бібліотека надає допомогу студентам, інтернам та аспірантам університету під час реєстрації на онлайн-курси на платформі edX. Це система онлайн-освіти, призначена для забезпечення змішаного й електронного додаткового навчання студентів та аспірантів, програму якого розробляють наші викладачі.
- Також співробітники відділу інформаційно-аналітичного моніторингу активно займаються аналізом публікаційної активності професорсько-викладацького складу ЗДМУ, результати якого оприлюднюються, зокрема, на сайтах університету та бібліотеки.
- Для зручності наших користувачів надається послуга «он-лайн продовження книг», яка дозволяє швидко і зручно подовжити термін користування документами з бібліотечного фонду Наукової бібліотеки ЗДМУ. Скориставшись цим сервісом, можна самостійно подовжити термін повернення книг до бібліотеки.
- Співробітники інформаційно-бібліографічного відділу стаціонарно та в режимі он-лайн надають допомогу в визначенні індексів Універсальної десятикової класифікації (УДК) та авторського знаку до наукових та навчальних праць. Для цього потрібно заповнити та відправити спеціальну форму на сайті.
- Для здобувачів вищої освіти систематично проводяться лекції з медіаграмотності, під час яких слухачів координують у великих потоках інформації та навчають критично до них ставитися під час відбору джерел. Знайомлять з електронним каталогом бібліотеки, де за результатами пошуку є можливість: одержати бібліографічний список видань основного фонду бібліотеки: книг, дисертацій, збірників наукових праць та періодичних видань з аналітичним розписом статей тощо; переглянути повнотекстові бібліотечні ресурси (тільки для авторизованих користувачів).

Останнім надбанням і гордістю нашої бібліотеки є багатофункціональний навчально-науковий центр з бібліотекою, де у двох кімнатах налаштовані системи 3D віртуальної реальності з програмним забезпеченням 3D Organon Anatomy інтерактивного анатомічного атласу, яке дозволяє цілковито зануритися в освітній процес. Фантастичні можливості 3D візуалізації дозволяють «опинитися всередині» будь-якого органу, переміщати його, збільшувати чи зменшувати і, таким чином, доповнити здобуті раніше знання, отримати повніше уявлення про внутрішню будову людського тіла.

Це чудовий приклад трансформації бібліотеки, успішний кейс новітнього сучасного науково-освітнього центру. Це корисна платформа для проведення потужних зустрічей, семінарів, як в онлайн форматі, так і живо.

Вивчення та передбачення потреб різних користувачів, сприяння інноваціям і творчості, активізація досліджень і робота в партнерстві з університетською спільнотою — ось ключові завдання, які вирішує наукова бібліотека ЗДМУ.

I. Лисова

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЯК ДІЄВИЙ ЗАКЛИК ДО ДІЙ ПУБЛІЧНИМ БІБЛІОТЕКАМ У ПРОМОЦІЇ ЧИТАННЯ

I. Lisova

METHODICAL MATERIALS AS AN EFFECTIVE ENCOURAGEMENT TO PUBLIC LIBRARIES TO ACT IN THE PROMOTION OF READING

У 2021 р. співробітники Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого проводили соціологічне дослідження «Роль публічних бібліотек у промоції читання», в межах якого було здійснено аналіз методичної діяльності публічних бібліотек України на допомогу у промоції читання. Матеріали дослідження показали, що методисти всебічно вивчають, узагальнюють досвід роботи бібліотек і допомагають бібліотекарям впроваджувати найефективніші форми роботи для підвищення інтересу до книги, читання, бібліотеки, шляхом використання методичних матеріалів, кращого вітчизняного й зарубіжного досвіду.

Провідним напрямом методичної роботи публічних бібліотек є підготовка та поширення методичних матеріалів на допомогу бібліотечним працівникам, які організовують різноманітні заходи з популяризації книги і читання. Це можуть бути тематичні методичні рекомендації, матеріали краєзнавчого характеру або методичні поради на допомогу в організації та проведенні конкретних форм роботи. Методичні видання є однією з форм впливу бібліотек — методичних центрів на бібліотеки регіону. У методичних виданнях регламентується порядок реалізації основних напрямів діяльності бібліотек і виконання окремих функцій бібліотек, їх підрозділів; визначається зміст процесів і порядок виконання технологічних операцій; конкретизуються методи, способи, порядок впровадження стандартів і рекомендацій; пропонуються найбільш ефективні форми і методи популяризації книги. Важливою формою методичного забезпечення діяльності бібліотек є методичні рекомендації.

Методичні рекомендації, як комплекс пропозицій та вказівок щодо впровадження найбільш ефективних форм та методів роботи, посідають чільне місце в системі роботи бібліотек із промоції читання. Вони розробляються методичними центрами на основі експериментальної перевірки на практиці. Матеріали можуть допомагати виконанню конкретних робіт у бібліотеці (організація виставки, проведення заходу, зокрема і методичного). Вони поєднують опис послідовних дій проведення з методичними порадами. Такі матеріали містять сценарії, плани виступів, описи творчих завдань тощо.

Методичні поради можуть бути призначені на допомогу у відзначенні ювілейних дат відомих митців, знаменних і пам'ятних подій всесвітнього значення та подій важливих для України, які будуть відзначатися протягом зазначеного року. Такими виданнями є щорічні «Календарі знаменних та пам'ятних дат», які готують Публічна бібліотека імені Лесі Українки

О. Кобелев (O. Kobieliev) ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ В БІБЛІОТЕЧНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ (INFORMATION AND ANALYTICAL MANAGEMENT TECHNOLOGIES IN THE LIBRARY SYSTEM OF UKRAINE)	128
Т. Лисенко (T. Lysenko) РОБОТА АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ І СПІЛЬНОТ У КОНТЕКСТІ СКЛАДНОЩІВ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ (THE WORK OF THINK TANKS AND COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF THE COMPLEXITY OF UKRAINIAN REALITIES)	130
О. Зіменко (O. Zimenko) ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВПЛИВ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ, ДЕФІНІЦІЯ (INFORMATION INFLUENCE: HISTORICAL CONTEXT, DEFINITION)	131
Н. Каложна (N. Kaliuzhna) РОЛЬ ПОСТІЙНИХ ІДЕНТИФІКАТОРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ ДО НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ (THE ROLE OF PERSISTENT IDENTIFIERS IN FOSTERING OPEN ACCESS TO RESEARCH PAPERS)	133
Н. Тюркеджи (N. Tiurkedzhy) НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ЗІ СТВОРЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ В УКРАЇНІ ТА ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ СТРУКТУРИ (THE NATIONAL STRATEGY FOR CREATING A BARRIER-FREE SPACE IN UKRAINE AND LIBRARIES, ARCHIVES AND MUSEUMS (OR LAMS))	134
Сі Сінвень (Xi Xinwen) ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ УПРАВЛІННЯ В ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ УСТАНОВАХ КНР (PROGRAM-TARGETED MANAGEMENT IN DOCUMENTARY AND INFORMATION INSTITUTIONS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA)	136
В. Сальник (V. Salnyk) СУЧАСНА СКАНДИНАВСЬКА СИСТЕМА БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ БІБЛІОТЕК ФІНЛЯНДІЇ) (MODERN SCANDINAVIAN LIBRARY AND INFORMATION SERVICE SYSTEM (ON THE EXAMPLE OF FINLAND LIBRARIES))	138
Л. Прокопенко (L. Prokopenko) БІБЛІОТЕКИ ЯК НАДІЙНІ ПАРТНЕРИ В РОЗБУДОВІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ПОШИРЕННЯ ГРАМОТНОСТІ І ПРОМОЦІЇ ЧИТАННЯ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ІФЛА) (LIBRARIES AS THE RELIABLE PARTNERS IN DEVELOPING A NATIONAL LITERACY AND READING STRATEGY (ACCORDING TO IFLA))	139
Ю. Сисова (Y. Sysova) СУЧАСНІ ФОРМИ БІБЛІОТЕЧНОГО ФАНДРАЙЗИНГУ (MODERN FORMS OF LIBRARY FUNDRAISING)	141
О. Куц (O. Kuts) СИНХРОННЕ ВІРТУАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ В МЕДИЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ ЗАСОБАМИ ВІДЕОЗВ'ЯЗКУ (SYNCHRONOUS VIRTUAL SERVICE BY VIDEO COMMUNICATION PROGRAMS IN MEDICAL LIBRARIES)	142
Т. Белякова (T. Bieliakova) РОБОТА МЕДИЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ З КНИЖКОВИМИ ПАМ'ЯТКАМИ У 2020 Р. (WORK OF UKRAINIAN MEDICAL LIBRARIES WITH RARE BOOKS IN 2020)	144
А. Толочко, Н. Тюркеджи (A. Tolochko, N. Tiurkedzhy) ІМПЕРАТИВИ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ЗДМУ: РЕАЛІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ (IMPERATIVES OF ZSMU SCIENTIFIC LIBRARY DEVELOPMENT: REALITIES AND POSSIBILITIES)	146
І. Лісова (I. Lisova) МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЯК ДІЄВИЙ ЗАКЛИК ДО ДІЙ ПУБЛІЧНИМ БІБЛІОТЕКАМ У ПРОМОЦІЇ ЧИТАННЯ (METHODICAL MATERIALS AS AN EFFECTIVE ENCOURAGEMENT TO PUBLIC LIBRARIES TO ACT IN THE PROMOTION OF READING)	148